

گونه‌ها مهزن

د سه رسالاً زاینی دا

سیپان زهکی ده سه‌ن

مزگهفت

www.mzgaft.com

گونه‌ها مهزن

د سه ر سالاً زاینی دا

سیپان زهکی هه سه ن

مزگفت

www.mzgaft.com

ئۇڭىز

نېيىسىن: سىپان زەكى حەسەن.

دېزاينا ناڭەرۈكى و بەرگى: سايىتى مزگەفت.

ژبەرەمىن: سايىتى مزگەفت www.mzgaft.com

ئۇڭۇز

پیشمه‌کیم

ب ناقچی خودایی مه‌زن و دلو قان، یی دایه مه ئەف دین و ئیمان.

ئائینى ئىسلامى يى پیروز گەلەك زانست يىن ھەين، و ژ گرنگترین زانستىن ۋى ئائینى شرین زانستىن (العقيدة) يە، و پەرتۇو كا مەل سەر ۋى بابەتى يە، و د زمانى عەرەبى دا پەيغا (العقيدة) يا ژ (عقد) ھاتى، ئانكىو گرىيىك و دېرى قەبۇنى يە، و ل دەف زانايىن موسىلمانا (العقيدة) ئەو حوكىمى دلى يە يى دېرى گومانى بەرامبەر ئەوا تە باوهەرى پى ھەى، و دېيتىت مەرۆڤ ۋان بىرۇباوهەرا ددلى دا بچىنيت و بىكەتە گرىيىك، و دېيتىت ئەف بىرۇباوهەر د دروست بن و ژ قورئانى و سوننەتى بەھىنە وەرگرتن ب تىگەھەشتىنا پىشىن ئوممەتى ژبەر رازىيۇونا خودى يە، و ژىدەرین نىاسينا خودى ب تى قورئان و سوننەتە. و ئەوا ئەم ئەفرو دېيىن و دېرى ئائينى مە و بىرۇباوهەرین مە (ئاهەنگگىران ب ھەلکەفتا سەرى سالا نوى يازىنى).

مه‌زىتىرین پەرستن د ئىسلامى دا تەوحىدە، و تەوحىد: ئىك داناندا خودى يە د وى تىتى يى تايىبەت ب خودى ۋە، وە كى چىكىرنا عەرد و عەسمانا، و پەرستن بەس بۇ خودى بەھىتە كىن، و ئەفە كاكلەك ئائينى يە، و ئەو ئارماجە ياخودى پېغەمبەر ژبەر رىكىرىن، و موسىلمان يى ژقى تىتى دويىركەتىن و نزانن ئەو تىتى جوداھىيى

دکه تن دناف بهینا ئايىنى وي و ئايىتىن دى ئەقە يە كۆ پەرسن بەس بۆ خودى بىتە كرن، وئەم ب پەيچا (لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ) مۇسلمانىن، ئانكۆ چ خودا نىن ژ هەزى پەرسنى ژبلى (الله)، و بىيى قى ئەم نە د مۇسلمانىن و دى د كافر بىن.

و ئەو تشتى ئەقرو گەلەك مۇسلمان دکەن و دژى تەوحيدا وانا بەزدارىكىرنا وانا د جەزىن كافرا دا، و ئەقە دژى ئايىنى مەرقۇشى يە، و گەلەك يا ب مەترىسى يە، و تايىھەت جەزنا سەرى ئەقە نو كە مۇسلمان پىر دکەن ژ فەلاب خۆ، و ئەف جەزنه مەترىسيا وي نە ب تىنى كۆ جەزنا غەيرى مۇسلمانىيە بەلكو جەزنا سەر سالا زايىنى بەحسى بۇونا عيسىاي دکەت، و يَا ئاشكەرايە عيسا ل دەف فەلاب كورى خودى يە - حاشا-، ئانكۆ ئەو يى ئاھەنگى ب بۇونا كورى خودى دکەن، و ئەقە نە بەس تەوحيدا مۇسلمانى دشکىنیت بەلكو ب ئاشكەرا گۆتنىن كەرىتن دەدرەحەقى خودى دا.

و ئەگەرى سەرەكى مۇسلمان دويىش كافرا كەتىن و كارىن وانا كريين پىر ژوانا، دوير دينىيا وانه و دئەنجام دا كەسايەتىيا ئىسلامى نامىنيت، قىچا شانازىيى ب ئىسلاما خۆ نابەت ئەوا خودايى مەزن ژى رازى.

بوچن ئاھمنگ ب سۈرى ساللا زايىنى ياخىل حەرامە

1- بەلگىن ئىكىن:

چونكە هندىكە پىرۇز كرنا دەمە كى يە يان جەھە كى يە دېيت بەلگە پىنھە بىت، چونكە ئەھۋى تىشتى پىرۇز دەكت خودى يە، و ئەگەر مە رۇژەك پىرۇز كر د ساللى دا چەند بىزقىرىت ئەم كەيىن تىدا بىكەين، ئەقە دىيىتە (عَيْد) و هندىكە جەڭىن، پەرسىنە، و نە يَا دروستە ئەم جەڭىنە كا نوى بىدانىن ئىللا بەلگە پىنھە بىت، و بەلگىن مە لىسەر قىچەندى:

عن أنس قال: ((قدم رسول الله صلى الله عليه وسلم المدينة ولهم يومنا يلعبون فيها فقال ما هذاناليومان قالوا كنا نلعب فيها في الجاهلية فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم إن الله قد أبدلكم بها خيراً منها يوم الأضحى ويوم الفطر)).⁽¹⁾ ئانكۇ: ژىكىسىن ئەنەسى خودى ژىپازى بىت گۆت: پىغەمبەر ﷺ هاتە مەدینى خەلکى مەدینى دوو رۆز يېنەين، ئەو جەڭن و كەيىن تىدا دەكەن، گۆتى: ئەقە چ رۇژن؟، صەحابىا گۆتى: ئەقە مە ل زەمانى جاھلیيەتى بۆ خۆ كەيىف تىدا دەكەر، پىغەمبەرى ﷺ گۆتە وانا: خودايى مەزن بۆ وە يىن

(1) سنن أبي داود 1133

دگوھارتین ب دوو رۆژىن بخىرتىر، رۆژا قوربانى (جهۇزنا قوربانى) و رۆژا فترى (جهۇزنا رەمەزانى).

ئەقە دىيىتە بەلگە ھەمى جەڙن نە دروستن، و پىغەمبەرى ﷺ جەڙىن وانا راوه ستاندىن، و دشيا يېزىتىه وانا ب خۇ بکەن و يىن ئىسلامى ژى بکەن، ژېر قىچەندى ئاھەنگا سەرى سالى نە يا دروستە، چونكە جەڙنە كە ھەرسال رويدەت و خەلک كەيف و خوشى تىدا دكەن، و چ بەلگە لسەر نىن.

و ئەگەر خىر تىدا ھەبایه و جەڙن بايه دا د ئايىنى مە دا ھەبىت، چونكە خودى نە گۆتىيە بکەن، و پىغەمبەرى ﷺ نە گۆتىيە و نە كريي، و صەحابىا، و تابعىا، و زانايىن ھەر چوار مەزھەبا وەنە كريي.

وھەر مللەتە كى جەڙنا خۇ يا ھەي، وھەنلىكى دەقى فەرمۇودى دا ديار:

عن عائشة: أن رسول الله ﷺ دخل عليها وعندھا جاريتان تضربان بدفين فانتهرهما أبو بكر فقال النبي صلى الله عليه وسلم ((دعهن فإن لكل قوم عيدها))⁽²⁾، وفي رواية: وهذا عيدهنا⁽³⁾. ئانكى: ژ كىستى عائيشايى يە - خودى ژى رازى بىت- كۈپىغەمبەرى خودى ﷺ دەما

(2) صحيح سنن النسائي 1593

(3) صحيح الجامع 7812

چوویه ده ڦا یشای ڻ و دوو ڪچکین بچیک ل ده ڦا ٻوون و ده ڦ
لیددا، ئينا ئه ٻو به کری پاشقه برن، پیغه مبهری خودی ﷺ گوت:
(بهیله، هه ر مللته کی جه ڙنه ک يا هه ڻي، و جه ڙنا مه ڙي ئه فرویه).

هه ر وه کی ڏقی فه رمودی دا ديار هه ر مللته کی جه ڙنین خو یئن
هه ین و نینه که سه ک دنه فسی ده می دا ڙ دوو مللته تا بیت، دا دوو
جه ڙن هه بن.

2- به لگن دووی:

ئه ڦ سه رساله يا فه لایه، و نه يا موسلمانا يه، و فه ل کافرن، و
پیغه مبهر ﷺ دیېثیت: ((من تشبه بقوم فهو منهم))⁽⁴⁾. ئانکو: هه ر
که سی چاف ل مللته کی بکهت ئه و ڙ وانه.

و پیغه مبهر ﷺ دیېثیت: ((خالفوا المشركين))⁽⁵⁾. ئانکو: به رو فاژری
کارین مو شرکا و کافرا بکه ن.

و پیغه مبهر ﷺ دیېثیت: ((ليس منا من تشبه بغيرنا لا تشبهوا باليهود
ولا بالنصارى))⁽⁶⁾. ئانکو: ئه و نه ڙمه يه یئ خو وه کی غهيری مه لئ
بکهت، خو وه کی جوهی و فه لایه نه که ن.

(4) صحيح الترغيب والترهيب 2089

(5) صحيح الجامع 3209

(6) السلسلة الصحيحة - 2194

و پیغه‌مبهري عَلَيْهِ السَّلَامُ يا نيشا مهداي ئهم به رو فاژري کافرا بکهين د نقیز
و رپرژي و سلاف و خوارن و قهخوارن و جلك و سه‌روبهري خودا،
پا د جهڙنین وانا دا هیثر مهزنتره و تاييهت ئه گهر جهڙن يا ئاييني
بیت.

و دقیقت مسولمان بزانیت دهمني ئه و دیېژن سه‌رهی سالا زایني مه‌ره‌ما
وانا ئه و رپرژا عيسا تیدا بووی -سلاف لئی بن-، و نه جهڙنه کا گشتیه،
وه کي گه لهک ڙ موسلمانا هزر دکه‌ن، کو سه‌رهی سالى، شه‌مالکن، و
دارا کاڙي يه، و که‌يفا زارو کا دئي ئينين ب کيکا، و جلکين سورېين
بابا نويلى....هتد. نه خير به لکو جهڙنه کا ئاييني يه، و فهله ب خو
قى چهندى دېژن، و ئه ڦ جهڙنه ل ده ڦ هه‌مى فهلا نه ل سه‌رهی
سالى يه، هنده‌ک ل رپرژا 25 هه‌يقا 12 دکه‌ن، و هنده‌ک پشتی سه‌رهی
سالى، و ل ده ڦ هنده‌ک فهلا ئه ڦ جهڙنه نه يا دروسته و جهڙنه کا
بو‌تپه‌ريسى يه، و قهشين مهزن ئه ڦ تشهه يئي گوتى.

3- بهلگىن سىيىش:

فەلە دىيىزىن: خودايى مەزن زارقەك يى بۇرى خاشا، كو عىسايىه - سلاف لى بنـ، و ئەقە دىرى ئاخىقىنا خودى يە، و چەندىن ئايەت لسەر قىن چەندى هەنە، و ژوان ئايەتا:

قالَ تَعَالَى: ﴿لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُوْلَدْ﴾ [الإخلاص: ٣] ئانكىو: خودى نە چ زاروك ھەنە و ئە و ب خۇ ژى نەبو يە ژ دەيك و بابا. بلنداهى بۇ وى بىت.

قالَ تَعَالَى: ﴿وَقَالُوا أَتَخَذَ الْرَّحْمَنُ وَلَدًا﴾ [٨٨] لَقَدْ جَعَلْنَا شَيْئًا إِذَا ﴿تَكَادُ السَّمَوَاتُ يَتَفَطَّرَنَ مِنْهُ وَتَنَشَّقُ الْأَرْضُ وَتَنَخَّرُ الْجِبَالُ هَذَا﴾ [٩٠] أَنْ دَعَوْلَ لِلرَّحْمَنِ وَلَدًا﴾ [٩١] وَمَا يَنْبَغِي لِلرَّحْمَنِ أَنْ يَتَخِذَ وَلَدًا﴾ [٩٢] [مرىم: ٨٨ - ٩٢] ئانكىو: كافرا گۆتى خودايى پر دلۇقان زارقىيەك بخۇ ئىنایە * ب راستى ھەوھ ئەي گەلى كافرا ب قىن گۆتنى تىشىتە كى مەزن و كريت ئينا * نىزىكە عەسمان ژېھر كريتتىيا قىن گۆتنى چىچىر بن و ئەرد شەق بن و چىا ب دژوارى بەھەرفن * ژ قەھرىن قىن گۆتنى دا كو خودايى پر دلۇقان كورەك ھەيە، پاك و بلندى بۆ وى بىت * و چىنایت بۆ خودى و نە ژ ھەزى

و يه بۇ خۆ زارۇڭا بىنیت چونكە زارۇڭ نىشانا ھەوجەيى و كىيماسىي يە.

- و خودى فەلە يىن كافر كرین سەراقىنىڭ كۆتنى كو خودى كورەك يىن ھەي:

قالَ تَعَالَى: ﴿لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْمَسِيحُ ابْنُ مَرِيمَ﴾ [المائدة: ١٧] ئانکو: بِرَاستِي ئەو فەلە كافربۇون ئەوين گۆتىن: خودى مەسيحى كورى مەريەمى يە.

قالَ تَعَالَى: ﴿وَقَالَتِ الْيَهُودُ عُزَيْرُ ابْنُ اللَّهِ وَقَالَتِ النَّصَارَى الْمَسِيحُ ابْنُ اللَّهِ ذَلِكَ قَوْلُهُمْ بِأَفْوَاهِهِمْ يُضَلِّهُونَ قَوْلَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَبْلِ قَاتَلَهُمُ اللَّهُ أَنَّ يُوفَّكُونَ﴾ [٣٠]

[التوبه: ٣٠] ئانکو: بِرَاستِي جوهىيان شريك بۇ خودى دانا دەمى وان ژ درەو گۆتى كۈزەير كورى خودىيە. و فەلان شريك بۇ خودى دانا دەمى ژ درەو گۆتى كۈزەير كورى خودىيە. وان ئەق گۆتنە ژ نك خۆ چىكىرىيە، وئەو بِقَبْلِ قَاتَلَهُمُ اللَّهُ أَنَّ يُوفَّكُونَ بوتىپەریسین بەرى خۆ دەكەن. خودى بوتىپەریسان ھەمييان بکوژت چاوا ئەو بەرى خۆ ژ حەقيىيە وەردگىرنە نەحەقىىي؟.

ئەگەر ھندهك بىزىن مانى فەلە يىن ھەين نايىزىن عيسا كورى خودى يە ھەر ئەو كافرن چونكە ب ھنارتىنا پىغەمبەرى ﷺ ھەمى ئايىنلىك دى يىن باطل بۇوين، و پىغەمبەرى مە ﷺ دەرمۇودەكا خۆدا دېيىزىت: ((والذى نفس محمد بيده لا يسمع بي أحد من هذه الأمة لا يهودي ولا نصراوى ثم يموت ولم يؤمن بالذى أرسلت به إلا كان من أصحاب النار))⁽⁷⁾. ئانكىو: ئەز ب وى كەمە يىن نەفسا من دەدەستىنى وى دا، نىنە ئىك ژ قى ئومەتى - ئانكىو ئەۋىن دزەمانى من دا و يىن پشتى من - گوهە لىن بىت، چ جوھىيەك بىت يان فەلەك بىت و باوهرىي ب وى نە ئىنيت ياخىز پى هاتىم ئىلا دى ژ ئەھلى ئاگرى بىت.

4- بەلگىن چارى:

خودايى مەزن دېيىزىت: قَالَ تَعَالَى: ﴿ وَالَّذِينَ لَا يَشَهُدُونَ الْزُورَ وَإِذَا مَرُوا بِاللَّغْوِ مَرُوا كِرَاماً ﴾ [الفرقان: ٧٢] ئانكىو: و ئەون يىن شاهىدە بىيى ب درەو نادەن و ل وى جەمى ژى ئامادە نابن يى شاهىدە زۆرى لى دئىتىدەن، و ئەگەر ئەو بىدەستى د بەر ھندهك لەغۇھچىيان

(7) صحيح الجامع 7063

را بورين ئه و پشتا خو ددهنه وان و خو ژ گوتنين وان دپاريزن، و پى رازى نابن.

﴿وَالَّذِينَ لَا يَشَهُدُونَ الْزُّورَ﴾ (٧)

چەندىن زانا دېئىزىن ئەقە به حسى جەزنىن كافرا نه، وەكى: ضەحھاكى، و رەبعى كورى ئەنهسى، موحەممەدى كورى سيرىنى، و طاووس، و ئەبو لعالىيە، و چەندىن زانا يىن دى⁽⁸⁾.

- مفایىېن قى ئايەتى:

1- نه دروستە ل جەزنىن كافرا ئامادە بى، پا ئەۋى كەيفي پى دبەت كەلەك خرابىرە.

2- ئەگەر ئەو جەزنه شرك ژى تىدا نەبن هەر نه دروستە.

- چوار ئەگەر كو حەرامە ئاھەنگگىپران ب سەرىئ ساللى:

1- جەزن: پەرنىتنىن و چ بەلگە نىن ل سەر قى جەزنى ژ ئىسلامى.

2- ئەق جەزنه يا فەلا يە و دېيت ئەم وەكى وانا نە كەين.

3- د قى جەزنى دا فەلە دېئىن خودى كورەك يىن هەى -حاشاى خودى.-

(8) ژىدەر: تەفسىرا ئىبىن كەثيرى.

4- ئايەتا قورئانى ل سەر حەرامبۇونا بەزدارىكىرن د جەزىنин كافرا.

و مەرقۇقى ژ خودى ترس و يى ل دويىش ئايىنى خۆ بچىت پىندىقى ب
گەلەك بەلگانىنە هەتا رازى بىيت، و ئايىنى مە يانىشا مە داي ئەگەر
بايەتە كى گومان ژى ل سەر بىت دېقىت ئەم خۆ ژى دىر بىكەين.

وھە كە پەرسىار ژ موسىمانە كى بەھىتە كىن ئەرى تو يى رازىي كو
خودى كورەك ھەبىت؟ دى بلەز بىزىت نەخىر، و دى يىنى يىن
ئاھەنگى دكەن، و دزانىت ژى خەلەتە بەس ھەما خۆ بسەر ۋە
دېھت و ھزر دكەت تىشتنە كى بچىكە ورۇزا دى دېچنە سەر ئىك و
دۇويا خۆ ۋە.

نه دروستیا په زدار پکرن دېن جو ژنی دا.

ئەگەر موسىلمان بىزىت: من باوەرى يا هەي يا حەرامە بەس ئەم ژى دى بۇ خۆ خوشىي دويشەقى دا كەين، و دى كەيفى بۇ زارۇڭا چىكەين، و دى بۇ خۆ چىنە سەفرال دەولەتا.

نهف کاري هه هر نه يئ دروسته چونکه هاريکارييه لسهر
حه رامى، خودايىن مهزن دېيژيت: قال تعالىٰ: ﴿ وَتَعَاوَنُوا عَلَى الْإِيمَانِ وَالْتَّقْوَىٰ وَلَا تَعَاوَنُوا عَلَى الْإِثْمِ وَالْعُدُونَ ﴾ [المائدة: ٢] ئانكوه
وهوين د ناقبەرا خۆ دا هاريکاريىن ل سەر كرنا خىرى بىھن،
وته قوايا خودى بىھن، وهوين هاريکاريىن ل سەر كرنا گونەھى
و بىلىدىانا تو خويىسىن خودى نە كەن.

و خونه يا دروسته تو په رستنی ل جهه کي بکهه کي شرك لې بهيته کرن
وه کي دفعه فرمودي دا هاتي:

عن ثابت بن الصحاح قال: ((نذر رجل على عهد رسول الله صلى الله عليه وسلم أن ينحر إبلًا بيوانة فأنى النبي صلى الله عليه وسلم فقال إني نذرت أن أنحر إبلًا بيوانة فقال النبي صلى الله عليه وسلم هل كان فيها وثن من أوثان الجاهلية يعبد قالوا لا قال هل كان فيها عيد من أعيادهم قالوا لا قال رسول الله صلى الله عليه وسلم أوف بندرك فإنه

لا وفاء لنذر في معصية الله ولا فيما لا يملك بن آدم)).⁽⁹⁾ ئانکو: ژ ثابتىنى كورى ضەحىاڭى گۆت: زەلامەكى ل سەر دەمى پىغەمبەرى ۋەنچىلەنەزىر دا كو (ئەگەر خودى كورەك ب رېقى وي كر ئەو هندەك قوربانا سەر ژى بىكەتن)⁽¹⁰⁾ ل جەھەكى دېيىشنى (بوانە)، پىغەمبەرى ۋەنچىلەنە گۆتى ئەرى دېبەرى دا ل وىرىپەرسىن بۇ صەنەمەك ژ صەنەمەين جاھلىيەتى دھاتە كرن؟ گۆتى نە، گۆتى ئەرى جەزىنەك ژ جەزىن كافرا ل وىرىپەبوو؟ گۆتى نە، پىغەمبەرى ۋەنچىلەنە گۆتى نەزىر خۆ بجە بىنە چۈنكە پىكىئىنانا نەزىر دگۇنەھى دا نىنە، و د وي تىشتى دا يى كورى ئادەمى پى چىنەبىت.

* د فەرمودە كا ديدا ل دەف (ابن ماجھى): ((پىغەمبەرى ﷺ گۆته وي زەلامى: دناڭ نەفسا تە دا تىشتەك ژجاھلىيەتى يى مای؟ گۆتى نە، پىغەمبەرى ﷺ گۆتى نەزىر خۆ بجە بىنە)).⁽¹¹⁾

ئەو مفایىەتى مە دېقىت ژقى فەرمۇودى ئەوه: ۋىيەتلىكىن ئەنەن دەپەرسىن بىكەت پىغەمبەرى ۋەنچىلەنە دوپاد كر كا ل وىرىپەرسىن كافرا هەبۈون يان نە، و ئەگەر پەرسىن نە دروست بىت پا دى چەوا تىشتەكى موباح دروست بىت وەكى خوارنا كىكەكى يان

(9) صحيح سنن أبي داود .3312

(10) صحيح سنن أبي داود 3313

(11) صحيح سنن ابن ماجه 1733 - 1732

به ریخودانا ته پانی یان چوونا گه شته کی، و پیغامبری ﷺ گوته
 ڦی صحابی دبهری دا ئانکو نه د زهمانی نوکه دا، پیغامبری ﷺ
 دیار کر هه که خو دبهری ڙی دا شرک و جهڙنین کافرا هه بن ل ویری
 هه ر نوکه ڙی نه دروسته چونکه دی یيٽه ساخ کرن بُو ئه وی
 خه له تیٽی.

راستیا (بaba نویل)

يا مهترسی دهمی موسلمان دگه لئاھه نگی که یفی ب بابا نویل (سانتا کلوس) دکه ن ئه وی جلکن سوپ و سپی دکه تی، و دراستیی دا بابا نویل قه شه ک بوو خه لک دکرنه فه له، و راگه هاندنی یا نیشا خه لکی دای و کی نوکه دییژن بابا نویل گله ک حه زثر زاروکا دکه ت و دیاریا دده ته زاروکا و هه زارا، و هیقیا بجهه دئینیت، و ئه قه دره وه کا مه زنه و به س خودی دشیت هیقیا بجهه بینیت، و خو پیغه مبهه رژی نه شین ژی تشتی بکه ن، و دی بینی چهوا زاروک یی جلکین وی دکه نی ژ موسلمانا و سترانا دییژن ب نافی وی، و ئه قه لسهر وان یا ب مهترسییه چونکه دهمی قه شه ل ده ف وان بیته جهی که یفی و خوشی ژ دیر نه بینه دهمی ئه ف زاروک مه زن دبن ل ده ف وان ا قه شه د خوشتشی بن:

بوجپ گەلمك موسىلماڭ قىن ڪارى دىكەن؟

ئەف ئارىشا موسىلماڭ كەتىنە تىدا ژ چاقلىيكتىرا فەلا وغەيرى موسىلمانى ئەگەر ئىزدەست دانا كەسايىھەتىا ئايىنى يە، وئەگەر ئىزدەست دوир بۇونا موسىلمانى يە ژ ئايىنى وانا، و مرۆڤ دىرسوشتى خۆدا هەر دەم يىچ چاقلىيكتەرە و حەز دىكەت بۇ خۆ كەسايىھەتىيە كىن دروست بىكەت، و ئەگەر موسىلماڭ دویر بۇو ژ ئايىنى خۆ دى لىيگەريت چاڭ ل ئىككى دى بىكەت دا پىن كەسايىھەتىا خۆ دىيار بىكەت، بەلى پا موسىلماڭ نە يىچ پېدىقى يە كەسايىھەتىا خۆ ب ئايىنە كىن دى جوان بىكەت چونكە چ ئايىن وەك ئىسلامى يىچ جوان نىنە. وئەي برايىن موسىلماڭ كائەن و چ تىشتنە ل دەف ئايىنەن دى كۆ تە دەقىت وى ل دەف خۆ پەيدا بىكەي، يىچ دئائىنەن تەدا هەي وپىز و دروست تر و جوان تر و ئەوه ياخودى ژىرىازى، چونكە خودى يە ئايىنى ئىسلامى يىچ دانايى، و ئەوه يىچ راپازى بۇوي بۇ مە بىيىتە ئايىن.

بەس ئەقە پېغەمبەرى ﷺ ياكى گۆتى كۆ ئەم دى ل دويىش وانا چىن دەمىن گۆتى: ((لتتبعن سنن الذين من قبلكم شبرا بشبر أو ذراعا بذراع حتى لو سلکوا جحر ضب لسلكتموه قالوا: اليهود و النصارى؟ قال: فمن؟)). ئانكۈ: هوين دى ل دويىش رىيكتىن يىن بەرى خۆ چن

(12) صحيح الجامع 5063

بوست بوست گه ز بگه ز هه تا ئه گه ر بچنه د کونجا بز نمشکى ۋە
ھوين دى ل دويىف چن. صەھايىا گۆتى: مەرەما تە جوهى و فەلە؟
پىيغەمبەرى ﷺ گۆتى: پا كى؟ ئانكۇ بەلى ئەو.

ودى بىنى موسىلمان يى ب جەڭىن خۆ دل گرمانە دەمى دېيتە جەڭنا
قوربانى يان يا رەمەزانى دى خەمىن دونيا يى ھەميا ل پشتا خۆ كەت
و دى يېزىت مە جەڭن نىن، مرىيى مە ھىش پىت وى يى ژەدەرقە، و
ئەو بخۆ دېيت ئەقە مرىيى وانا سالە كە مرى، يان دى بىژن: خۆزى
ئەق جەڭنە نەمابانە، و گەلەك ژ قان گۆتىن كېتت. وئەقە ھەمى
ژ ئەنچامى دوирبۇونا وانا يە ژ ئايىنى وان، هەتا وان جەڭىن خۆ
نەخوش دېتىن و يىن كافرا ب شرىن دېتىن.

کۆتنىن بەرایىيەن مە يىن قەمنج دەربارەي جەزنىيەن كاfrان

1- قال عمر رضي الله عنه: (إياكم ورطانة الأعاجم، وأن تدخلوا على المشركين يوم عيدهم في كنائسهم فإن السخطة تنزل عليهم)⁽¹³⁾. ئانكۇ: هشىيارى زمانىن غەيرى عەرەبى بن⁽¹⁴⁾، و هوين تىكەللى موشركابن ل رۆژا جەزنىن وانا د كەنيسىن وان فە، چونكە تورە بۇونا خودى ل سەر وانا دا دېئىتە خوارى.

و دېئىزىت: (اجتبوا أعداء الله في عيدهم)⁽¹⁵⁾. ئانكۇ: هوين خۆ دویر يىخىن ژ دەزمىنەن خودى د جەزنىن وانا دا.

2- زانايى مەزن (ابن تيمية) لسەر گۆتنا (عومەرى كورى خەطتابى) دېئىزىت: ئىمامى (عومەر) نەھى كر ئەم بچىنە دناڭ كەنيسى دا د جەزنىن وان دا، پا چەوا ھە كە كارىن وانا بىكەت، يان كرنا ھندەك كارا ژ ئايىنى وانا، ئەرى مانە ئەگەر كارىن وانا بىكەت خېابتە ژ چۈونا دناڭ كەنيسا قە، وئەگەر ئەگەر بۇونا خودى لسەر وانا دېئىتە خوارى ل رۆژا جەزنىن وانا ژ ئەگەر ئەگەر كارى وان، فييجا مانە دى

(13) رواد أبو الشیخ الأصبهانی والیھقی بایسناد صحیح. ژیدەر: اسلام ویب.

(14) مەرمەن ژى هوين زمانى خۆ يى عەرەبى بىگوھرن ب ئىكىدى، چونكە زمانى عەرەبى دروشمى ئىسلامى يە.

(15) رواد البیهقی، ژیدەر: اسلام ویب.

توره بعونا خودى لىسر وى ژى ئىتە خوارى يى كارى وانا بکەت، و گۇتنا عومەرى: (ھوين خۆ دوير بىخىن ژ دېمىن خودى د جەزنىن وانا دا)، ئەرى مانە پىكىرىتە مەرۆف دەگەل كافرا كوم يىت، پا چەوا بۇ ئەوي يى جەزنىن وانا بکەت⁽¹⁶⁾.

3- زانايىچى مەزن (ابن القيم) دېيىشىت: هندىكە پىروزكىرنا كافرا ب وان تىشىن نىشان ب وان قە، يا حەرامە ب كودەنگىيا زانايان، وەكى جەزنىن وانا پىروز بکەت، دى بىيىشىتى: جەزنا وە پىروز يىت، ئەگەر خودانى قى گۇتنى ژ كوفرى رىزگار يىت ئەقە ژ تىشىن حەرامە، و وەكى وى لى دەھىن تو پىروز باھىيا وى بکەي ھەر وەكى بۇ خاچى چۈويە سوجدى، و گونەها وى ھىئىز مەزنترە ل دەق خودى ژ قەخوارنا عارەقى و كوشتنى و زنايى و گونەھەيىن وەكى قى، و گەلەك ژوانا يى بھايى ئايىنى نەزانىت و نزانىت كريتىيا كارى وى كرى چەندە، قىيجا ھەر كەسى پىروز باھىيا كەسە كى بکەت ب گونەھەكى يان ب بىدۇھەكى يان ب كوفەكى ئەوي خۆ توشى تورە بعونا خودى كر⁽¹⁷⁾.

(16) اقتضاء الصراط المستقيم 1/515. ژىدەر: اسلام ويب.

(17) أحکام أهل الذمة 1/161. ژىدەر: اسلام ويب.

هندەك شيرهت بۆ مسلمانان

1- ئەف گونه‌هه گەلەك يا مەزىنە بەلكو ژ مەزنترىن گونه‌هایە چونكە د بیروباوەردا يە و شرکە، و تەوحيدا⁽¹⁸⁾ مروققى پى دھىتە شکاندىن، و سەرا شرکى پىغەمبەرى ﷺ بۆ ماۋى 13 سالا بانگخوازى يا ل مەككەھى كىرى، و يى بزانىت گونه‌هه و هەر بکەتن دوير نەيىنە كافر بىت، چونكە ب كرنا قىن گونه‌ھى مروق دكەفيتە د شرکا مەزن دا، و ئەگەر مروققى گونه‌ھەك كر و ئىكى بۆ مروققى ديار كر ئەفه گونه‌هه ھينگى ھىجەت مروققى نىنە ل دەف خودى.

2- بلا موسىمان ب خۆ دژياتىي دگەل قورئانى نەكەت، بەسە شەرمزارى بۆ موسىمانى كو ئاھەنگى دگەل هندەكا بکەتن ئەو دېئىن كو خودى كورەك يى هەي يان مەپىيەم دەيىكا عيسا پىغەمبەرى يە - سلاّف لى بن - خودايە، يان عيسا - سلاّف لى بن - خودايە، و دراستىي دا ئەو هەردۇو هندەك مروققىن پىرۇز بۇون، و دەمى كەسەك ۋى تىشى دكەت ئەو ئاخىتىنن نەخوش دېئىتە خودى هەر وەكى دېلى فەرمودى دا ھاتى:

(18) تەوحيد: ئانكى ئىك دانانا خودى دوى تىشى يىن ئەو ژ ھەزى.

عن أبي هريرة قال عن رسول الله ﷺ قال الله عز وجل: ((كذبني بن آدم ولم يكن ينبغي له أن يكذبني وشتمني بن آدم ولم يكن ينبغي له أن يشتمني أما تكذبيه إياي فقوله إني لا أعيده كما بدأته وليس آخر الخلق بأعز علي من أوله وأما شتمه إياي فقوله اتخذ الله ولدا وأنا الله الأحد الصمد لم ولد ولم يكن لي كفوا أحد)).⁽¹⁹⁾ ئانکو: ژ کیستى ئېبوو ھورەيرە خودى ژئى رازى بىت، ژ پىغەمبەرى ﷺ، خودايى مەزن گۆتى: كورى ئادەمى ئەس درەوين دەرىخستىم و نە يا دروست بۇو ئەو من درەوين بدهىتىت، و كورى ئادەمى جقىن گۆتنە من و نە يا دروست بۇو ئەو جقىنا بىتىتە من، وە كى وي ئەس درەوين دەرىخستىم دەمى گۆتى ئەس وي نا زقىرىنەم ھەر وە كى من ئەو چىكىرى و دوماھىكى چىكىرنى ژ دەست پىكاكى وي ل دەف من ب زەممەت نىنه، و دەمى وي جقىن گۆتىنە من دەمى وي گۆتى خودى كورەك يى هەي، و ئەزم (الله) يى ب تىنى يى هەوجهى بەرهەف من قە دھىن، من چ زارۋەك نە ئىناينە و ئەس نە بۇويىمە، و چ ھەشقۇيف من نە بۇينە د سالۇخەتىن من دا.

---

(19) صحيح سنن النسائي 2078

۳- دقیت مسولمان هشیاری بیروب او هرین خو بن و سه را پیچه کا دونیایی خودی و به حهشتی ژ خو نه که ن و خو تو شی ئاگری جه هنه می نه که ن.

۴- دراستیی دا ئه ف جه ژنین هه، دژمناتییه دژی مسلمانا و سبحان الله مسلمان یی دکه ن، و یا خرابتر هنده ک ژ مسلمانا ییین دییژن دروسته، و دی یینی هه ر سال چهندین قه شه ژ ییین روژئافای دی ییژن: بوچی مسلمان ئاهه نگی ب فی دکه ن ئه فه یا مهیه نه یا مسلمانا یه.

۵- ئه گه ر مسلمانه ک بیینت ئه ف ئاهه نگه یا حه رامه، دقیت نه هیلت مالا وی ژی به ژداریی دفان کارا دا بکه ت، و دقیت سه ره دانا وان جها نه که ت ییین ئه ف ئاهه نگه لی دهینه کرن وه کی پارک و مول و جهین گشتی، و تاییه ت هشیاری زارو کین خو بیت، و بلاج کیکا نه کریت بو مالی دفی شه قی دا، و بلا ل روژه کا دی بو وان بکریت، و بو مالا خو دیار بکه ت ژ بچیک و مه زنا کو ئه ف کاره یی خله ته.

خودایی مهزن دبیژیت: ﴿ يَأَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا قُوَّا أَنفُسَكُمْ وَأَهْلِيْكُمْ نَارًا وَقُوْدُهَا أَنْنَاسُ وَالْحَجَارَةُ عَلَيْهَا مَلَئِكَةٌ غِلَاظٌ شِدَادٌ لَا يَعْصُونَ اللَّهَ مَا أَمْرَهُ وَيَقْعُلُونَ مَا يُؤْمِرُونَ ⑥﴾ [التحریم: ۶] ئانکو: ئەی ئەوین باوهرى ب خودى ئىناي و دويكەفتنا پىغەمبەرى وى كرى، هوين خۆ وۇھەيالى خۆ ب گوھدانا فەرمانا خودى ژ وى ئاگرى پىارېزىن يى ب مرۆڤ وېھران دېئىتە ھلکرن، ھندەك ملىا كەتىن ب ھىز وزقىر خەلکى وى ئاگرى عەزاب دەن، وئەو بى ئەمرىيَا خودى ناكەن، ووی تشتى دكەن يى فەرمان پى ل وان دېئىتە كرن.

6- دېئىت دكاندار ھشىار بىت و وان تشتا نە فروشىت يىن گىرېدai ب سەرى سالى قە، وەكى: شەمالك و دارىن كەسک و وىتىن بابا نوپىل و جلکىن بابا نوپىلى، وەرتىتە كى پىچە گىرېدai، چونكە ئەو پارى دگەھىتى يى حەرامە.

7- دەمى مۇسلمان ئاھەنگى ب ۋان جەڙنېن كوفرى دكەن ئەقە دېيتە بارگرانى بۆ وان كەسىن ژنۇي مۇسلمان دىن، يان ژى دېيتە ئاستەنگ كو خەلک مۇسلمان بن چونكە يىن نە مۇسلمان دى يىن مۇسلمان ژى يى وە دكەن ئانکو ئەم و ئەو وەكى ئىكىن، ھەتا كەسە كى فەلە

يى رۇزئاھاى كو يى مۇسلمان بۇوى د گۆتى: ئەگەر تو مۇسلمان بى و بىزىيە خەلکى سەرى سالى ل وە پىروز بىت يان كريسمىس ل تە پىروز بىت، هوين يى ژيانا مۇسلمانىن نوى گەلەك ب زەممەت دكەن، چونكە ئەس يى پىكولا دكەم پەيوەندىيەن خۆ دگەل خىزانى بەھىلەم دروست و بابى خۆ ژ خۆ تۈرە نەكەم، چونكە ئەس نەشىم بىزىم: جەژنا وە پىروز بىت ژېھر كو ئەقە دەرى ئايىنى منه، و بابى من دبىزىيە من: من هەۋالەك يى هەى يى مۇسلمانە ل رۇزەھەلاتى هەردەم جەژنا من پىروز دكەت. و ئەق كەسە دبىزىيت: هوين بوجى وە دكەن وە چ تشت نىن ژدەست بدهن ئەگەر هوين قى كارى بكەن.

8- مروقى مۇسلمان يى ژ خودى ترس هەك كە قىيا تشتە كى بزانىت كا حەلالە يان حەرامە دى بۆ خودى و پىغەمبەرى ﷺ زقىرىنىت، نە وە كى ھندهك مۇسلمانا دەمى دبىزىن: مانى ھەمى يى وەدكەن، و خودايى مەزن مەدىن مۇسلمانا يىن كرین ب ۋى سالوخەتى كو ئەو گوهداريا خودى و پىغەمبەرى دكەن ﷺ،

خودایی مه زن دبیژیت: ﴿ إِنَّمَا كَانَ قَوْلُ الْمُؤْمِنِينَ إِذَا دُعُوا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ لِيَحْكُمُ بَيْنَهُمْ أَن يَقُولُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ۝ وَمَن يُطِعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَيَنْهَا اللَّهُ وَيَتَّقِهِ فَأُولَئِكَ هُمُ الْفَائِزُونَ ۝﴾ [النور: ۵۱ - ۵۲]

ئانکو: خودان با وەرین راست
عەدەتى وانە ئەگەر دەھەر کييان دا ئەو بۇ كىتابا خودى و حوكىمى
پىغەمبەرى وى هاتنه داخوازىكىن، ئەو وى حوكىمى قەبويل دەكەن
ودبىژىن: مە گوھ ل وى بۇو يابۇ مە ھاتىيە گۆتن و مە گوھدارىيَا
وى كىرى بەرى مە دايىھ قىچەندى، وئەو ئەون يېن ئىفلەح دىتى
و د بەھەشتىن خۆشىيى دا ب مراد كەفتىن * وھەچىيى د ئەمەر
وفەرمانان دا گوھدارىيَا خودى و پىغەمبەرى وى بکەت، و ژ
دويماهىيَا نە گوھدارىيى ب ترسىت، و خۆژەزابا خودى پارىزىت،
ئەو ئەون يېن خۆشىيى د بەھەشتىن دا ب دەست خۆفە دىئىن.

9- ھندهك موسلمان دبىژىن مانى ئەو ژى جەزىنин مە پىروز دەكەن ئەم
ژى دى يېن وان پىروز كەين، وئەقە گەلهك ياخەلەتە چونكە وى
پاشقەچۈون (تنازل) و خەلەتى كر ژئاينى خۆ بەس ئەم وەناكەين،
و حەرامىيا قىئاھەنگى نە ل سەر ھندى مايىھ كا دى ئەو بىژىنە مە
يان نە، بەلكو ژېھر ھندهك ئەگەر ئەن دى ياخەرامە، و ئايىنى مە يېن

حهقه و يى وى نه. وئهگەر گۆت: ما چىه ب تى پىروز كرنە؟
ھينگى دى يىزىي: ئەم پىروز باھىي ناكەين و چ زارو كا بۇ خودى نا
دانىن و ئەقە ل دەف مە يامەزىنە و مە ژئايىنى مە دەھرىخىت و پى
كافر دىين.

وھەر ئەون يىن بۇ خودى كور داناي و مەريەم كەپ دەيکا عيسا
پىيغەمبەرى يە، كرييە خودا، بوجى ئەز دى پاشقەچۈونى كەم ژ
حەقىي.

10- ئەي برايى موسىلمان گوهورىنا ژمارا سالى نايىته ئەگەرى هندى
كەپ سالا نوى يا بەرهەكتى يە، يان يىزىنە ئىكەن دو سەر سالا نوى يا
خىرى بىت، چونكە ب تى ژمارە يە، 2023 بۇ 2024، و ئەم قى تىشى
دەھىنە سالا مشەختى دا ناكەين كەپ يامەزىنە يە ھەتا دى يازىنىدا
بىكەين كەپ يامەزىنە يە، و سەير تر دەمىنەن دەھىنە موسىلمان دوو
روكاعەت سوونەت دەكەن ل سەھرى سالى.

11- ئەي برايى موسىلمان بلا تە كەسايەتىا خۆ ھەبىت، و يى جىۋاز
بە ژ ئايىنەن دى ب ئايىنە خۆ يى پاقىز ئەھۋى خودى ژى رازى، و نەبە
ئامىرەك دەھەستىن وانادا كا وان چ فىا بىكەن تو ژى بىكەى، بوجى ئەم
دى چاڭ ل وان كەين د تىشىن خراب دا و يىن گونە بوجى ئەم

ووه کی وانا ناکهین د چېکرنا تشتا دا، ووه کی تړومبیل و موبایل و کارګه ها.

12- دقیت مرۆڤى موسىلماڭ غىرەت ل سەر ئايىنى خۆ ھەبىت
و پاشقەچۈونى (تانازىل) لاش ئايىنى خۆ نەكەت. ئەگەر ئەم بىزىن
كەسەك يىخ بەرا و ئاخىتنىن كريت دېيىشىتە باپى تەيان دەيىكا تە،
غىرەتا تە دى وەل تەكەت تو بلهز دژمناتىنى دگەل وى كەى ب ھەر
چ رىيکا ھەبىت، ئەرى بوجى غىرەتا تە شول ناكەت دەمى ئىك
ئاخىتنىن كريت دېيىشىتە خودايى تە دەمى دېيىشىت خودى كور يىخ
ھەى، يان ياخىرات دەمى تو ئاھەنگى دگەل وى دكەى ب ۋىچىنلىك.

وگه له ک تشه کی سهیره مولمان که یفی بکهت ئه گه ر هنده ک ژ
زیي وی، و دقيت بو حالي خو بکهته گری شوينا بکهته که نی
چونکه پتر یې نیزیکی مرنی دیت.

يا خودى تو مە مۇسلمانا ب پارېزى ژەمى گونەهان.

والحمد لله رب العالمين

و الحمد لله رب العالمين
و صلى الله وسلم على نبينا محمد
و على آله وصحبه أجمعين

نافه‌روک

3	پیشه کی
5	بوچی ئاهەنگ ب سەرئ سالا زاینی یا فەلە حەرامە
5	- بهلگى ئىكى:
7	- بهلگى دووی:
9	- بهلگى سىيى:
11	- بهلگى چارى:
14	نه دروستىيا بهزدارىكىرن دېقى جەژنى دا
17	راستىيا (بابا نویل)
18	بوچى گەلهك موسىلمان قى كارى دكەن؟
20	گۆتنىن بەرايىن مە يىن قەنج دەربارە كەزىن كافران
22	ھندەك شىرهت بۇ مسۇلانان

مِزْجَفْت

www.mzgaft.com